

Gebruik vaccins idealiter op basis van samenspraak tussen varkenshouder en dierenarts

Vaccins: wat is er al, wat komt er nog aan?

Houden van varkens loopt niet altijd op rolletjes. Soms worden dieren ziek. Voorkomen is beter dan genezen, zeker sinds met argusogen naar antibioticagebruik in de sector wordt gekeken. Vaccineren is één van de mogelijkheden om ziektes te voorkomen. Welke vaccins zijn beschikbaar en welke zijn in ontwikkeling?

Sinds in de sector bewuster omgegaan wordt met de inzet van antibiotica, wordt er meer gevaccineerd. Niet alleen dit bewuster omgaan met antibiotica maar ook de vraag vanuit de markt doet varkenshouders besluiten vaccinatie in te zetten.

Dierenarts Chrys Charpentier van VGTZ ziet een omslag die tien jaar geleden is begonnen. „80 procent van de omzet binnen onze praktijk komt uit preventieve handelingen en vaccinaties. De rest uit antibiotica en andere curatieve middelen. Tien jaar geleden was dat andersom.” Bij de keuze om wel of niet te vaccineren speelt de dierenarts een grote rol. Hij is degene die kijkt of een vaccinatie past op een bedrijf; ieder bedrijf heeft dan ook zijn eigen vaccinatiestrategie. De Nederlandse varkenshouderij kent geen verplichte vaccinaties. Wel zijn er een heel aantal aandoeningen waarvoor bijna standaard gevaccineerd wordt. Charpentier geeft aan toch wel terughoudend te zijn in het gebruik van vaccins. „Soms kan je het vooraf niet helemaal bepalen, maar een vaccin moet wel werken.” De varkenshouder krijgt uiteindelijk de rekening en als een vaccin alleen maar geld kost, heeft de dierenarts zijn werk niet goed gedaan.

Economisch bekeken

Iedere handeling op het varkensbedrijf wordt economisch bekeken. Wat kost het en wat

levert het op. Zo gaat het ook met vaccinaties. Sander Bouwman, productmanager bij Boehringer Ingelheim geeft aan dat een vaccinatie tegen bijvoorbeeld PIA ervoor zorgt dat een big meer groei uit 1 kilo voer kan halen. Dat effect kan ervoor zorgen dat de inzet van vaccinatie financieel voordeliger uitpakt. Charpentier ziet echter ook wel inzet van vaccinaties om het werkplezier te vergroten. Economisch kan het dan niet uit, maar doordat de varkenshouder weer met plezier de stal ingaat, levert het wel wat op. Zoals gezegd worden steeds meer biggen in Nederland gevaccineerd. Het percentage biggen dat gevaccineerd wordt tegen Circo ligt ongeveer op 90 procent. En Mycoplasma staat met ongeveer 70 procent op een tweede plaats.

Vaccinaties worden ingegeven door de vraag van de vleesvarkenshouders uit zowel Nederland alsook de export. Duitse vleesvarkenshouders willen bijvoorbeeld een makkelijke robuuste big die eenvoudig groot wordt. E dit geldt ook steeds meer voor de Nederlandse varkenshouders.

Charpentier ziet ook een toename in het aantal biggen dat tegen PIA en APP gevaccineerd wordt. Dat ligt voor beide op ongeveer 15 tot 20 procent.

De dierenarts ziet tot zijn spijt dat verschillende vaccins wisselende resultaten hebben.

Met name de vaccins tegen PRRS, PIA en APP hebben niet altijd succes. Soms is dit te verklaren door verschil in stammen van het vaccin en in de stal, maar ook management en hygiëne hebben hier invloed op.

Bijna standaard

In de zeugenhouderij ziet Charpentier verschillende vaccinaties die toch bijna standaard zijn. Ruim 90 procent van de zeugen wordt volgens de dierenarts gevaccineerd tegen parvo, vlekziekte en coli. En ook PRRS lijkt bijna een standaardvaccinatie te worden. Alleen bedrijven waar rust heerst - dat hoeft niet te betekenen dat ze PRRS-negatief zijn - kiezen ervoor om niet te vaccineren. Voorwaarde voor het niet tegen PRRS vaccineren is wel dat er geen bedrijven in de omgeving mogen zijn om het risico op insleep te verkleinen.

Meer aandacht voor PRRS

De laatste jaren is er ook meer aandacht voor PRRS bij de biggen. PRRS blijkt een flink aandeel te hebben in hoest bij de biggen. Ongeveer een derde van de Nederlandse biggen wordt tegen PRRS gevaccineerd. Ook deze vaccinatie krijgt van de Duitse vleesvarkenshouder een warm welkom. „Zij willen een big die ‘gut geschützt’ is”, zegt Bouwman.

Terwijl de vaccins voor Circo en Mycoplasma eenvoudig zijn - ‘het is vaccineren en klaar’ ▶

Promotie van vaccins

Het is niet makkelijk om als farmaceut een nieuw vaccin bekend te krijgen. Tussen de farmaceuten en de uiteindelijke klant, de varkenshouder, zitten de dierenartsen. Zij zijn uiteindelijk doorslaggevend voor het gebruik van een vaccin op een bedrijf. Middels reclame proberen de farmaceuten hun product wel bekend te maken bij de varkenshouders, zodat die er wellicht naar zullen gaan vragen bij hun dierenarts. Volgens Charpentier zijn er een aantal proactieve varkenshouders die na het lezen van een artikel of het zien van een advertentie de vraag stellen of het ook voor hun bedrijf interessant zou kunnen zijn. Maar in de regel weet de dierenarts van het bestaan van de nieuwe producten en zij zullen dit bij hun klanten aandragen als daar aanleiding voor is.

Beschikbare vaccins voor zeugen en biggen

Beschikbare vaccins	Vaccin voor zeugen	Vaccin voor biggen
Mycoplasma hyopneumoniae		X
Circovirus (PCV-2)	X	X
PRRS (Porcine Reproductief en Respiratoir Syndroom)	X	X
Parvo	X	
Vlekziekte	X	
Clostridium	X	
PIA (Ileitis)		X
Influenza	X	
APP (Actinobacillus pleuropneumoniae)	X	X
PAR (Progressieve Atrofische Rhinitis)	X	
Ziekte van Glässer	X	X
Coli	X	X
Streptokokken (autovaccin)	X	
Slingerziekte		X
Speendiarree		X

- ligt dat voor PRRS toch net even anders. Het virus verandert continu en verspreidt zich gemakkelijk. Naast vaccinatie is hygiëne op het bedrijf dus van groot belang. Bij de zeugen wordt ongeveer 80 procent gevaccineerd tegen PRRS. Door alle dieren 'voor de voet weg' te vaccineren, hebben ze allemaal een gelijk beschermingsniveau en is de kans op uitbraken kleiner. Bovendien is hierdoor de kans kleiner dat er zeugen overgeslagen worden.

Niki Nuijten, marketing manager bij MSD Animal Health, vertelt dat zij een toename ziet in het naadloos vaccineren. Bij de zeugen ziet Nuijten de toename van naadloos vaccineren met name bij de PRRS-vaccinatie op bedrijven waar grote groepen zeugen tegelijk gevaccineerd worden. En bij biggen gaat het om de vaccinaties tegen PRRS, Circo en Mycoplasma.

Wensen en ontwikkelingen

Voor alle belangrijke ziektes die in de Nederlandse varkenshouderij voorkomen, zijn inmiddels wel vaccins beschikbaar. Toch zijn er wensen. Charpentier hoopt dat farmaceuten zullen inzetten op vaccins tegen streptokokken. „Er zijn wel verschillende vaccins, maar die zijn voor bepaalde types. Voor het type dat in Nederland veel voorkomt, is geen passend vaccin.” Dat er voor streptokokken wel autovaccins (bedrijfsspecifiek) verkrijg-

baar zijn is fijn, maar daar komt een heleboel papierwerk bij kijken omdat ze niet geregistreerd zijn.

Andere wensen van de dierenarts betreffen een vaccin tegen niet progressieve snuffelziekte veroorzaakt door DNT-negatieve pasteurilla en PED. „Afgelopen jaar is er in onze praktijk geen geval geweest, maar in Oost-Brabant was er een behoorlijk stevige uitbraak.” In de zomermaanden speelt PED geen rol van betekenis door invloed van zon en uv-straling. Maar de komende periode zullen bedrijven hier weer meer mee te maken krijgen. Voor vleesvarkenshouders is dit volgens de dierenarts geen probleem; de varkens komen daar wel overheen. In de zeugenhouderij kan PED in de afdelingen voor gespeende biggen een langdurig probleem veroorzaken.

Charpentier mist ook een vaccin dat meerdere stammen van Clostridium in één vaccin combineert. Meestal gaan er meerdere stammen door een stal waardoor er op dat moment ook meerdere vaccins gebruikt moeten worden.

Er zijn ook een aantal aandoeningen waarvoor geen vaccins beschikbaar zijn voor de Nederlandse varkenshouderij. Maar het vaccin is dan bijvoorbeeld wel in een andere EER-lidstaat (Europese Economische Ruimte) of voor een andere diersoort geregistreerd. Zo is er onder andere een griepvaccin van Hipra

en een vaccin tegen het rotavirus. Middels de cascaderегeling kunnen deze vaccins ook in de Nederlandse varkenshouderij gebruikt worden. Maar ook hier gaat volgens Charpentier veel papierwerk aan vooraf.

Bouwman van Boehringer Ingelheim geeft aan dat er op niet al te lange termijn meer vaccins te combineren zijn. Nu kan dit te al met vaccins tegen Circo en Mycoplasma. Hij verwacht dat PRRS hier in de toekomst bij zal komen. Elanco heeft een aantal weken geleden een nieuw vaccin gelanceerd. Het betreft een oraal vaccin voor biggen om speendiarree te voorkomen en komende maand verwacht farmaceut Hipra een nieuw vaccin tegen oedeemziekte (slingerziekte). Volgens Charpentier worden de vaccins tegen speendiarree en slingerziekte bij biggen in de toekomst belangrijk om het colistine-gebruik (tweedekeus-antibioticum) terug te dringen, het toekomstige Europese verbod op zinkgebruik op te vangen en groei te verbeteren na het spenen. Een aantal farmaceuten geeft aan met ontwikkelingen op het gebied van nieuwe vaccins bezig te zijn. Maar de termijn waarop deze vaccins op de markt komen is van veel zaken afhankelijk en dus onbekend. Dat maakt dat zij de ontwikkelingen liever nog niet prijsgeven. ■

 Reageren?
j.cornelissen@pigbusiness.nl